

T. C. MAARİF VEKİLLİĞİ TEBLİĞLER DERGİSİ

Her hafta Pazartesi günleri neşrolunur.

Neşriyat Müdürlüğünce çıkarılır. Tek tek satılmaz. Alâkadar makam ve müesseselere dağıtılır. 50 nüshadan ibaret bir yıllığı kırk kuruş mukabilinde abonelerine gönderilir.	18 İkinciteşrin 1940 PAZARTESİ	Cilt : 3 Sayı : 96

TAYİNLER:

Simav Ortaokul Müdürü H. Basri Yüce Divrik Ortaokul Müdürlüğüne naklen tayin edilmiştir.

TALİMATNAMELER:

Talim ve Terbiye Heyeti Kararı

ÖZET :

Devlet ortaokul imtihanına girmeye hak kazanan ortaokul talebesi kızların Kız Enstitülerinin ortaokul tahsili görenlere mahsus dördüncü sınıflarına kabulleri hakkında:

Karar sayısı : 205

Karar tarihi : 12/XI/1940

Devlet Ortaokul imtihanına girmeye hak kazanan ortaokul talebesi kızların Kız Enstitülerinin ortaokul tahsili görenlere mahsus dördüncü

sınıflarına kabulleri hakkında Meslekî ve Teknik Tedrisat Dairesinden yapılan 22 Teşrinievvel 1940 tarih ve 1227 numaralı teklif tetkik edildi.

Bu gibi kızların, mensup bulundukları ortaokullardan alınacak malumat üzerine Kız Enstitülerinin sözü geçen sınıflarına kabulü ve yıl sonunda muvaffak oldukları takdirde de beşinci sınıfa terfileri, ancak Devlet Ortaokul diploması almadıkça Kız Enstitülerinden mezun olamamaları ve müddeti içinde Devlet Ortaokul diploması alamadıkları takdirde de Enstitülerin ortaokul mezunlarına mahsus sınıflarındaki tahsillerine son verilmesi uygun görüldü.

İşin Vekillik Makamının tasvibine arzı kararlaştı.

TAMİMLER:

TALİM VE TERBİYE DAİRESİ
2 - 4029

15/XI/1940

510.

ÖZET :

«Ana Hatları ile Türk Grameri» kitabı h.

Okullarımızda Gramer tedrisatının mazbut bir hale gelmesini isteyen Maarif Vekilliği, bir taraftan dilimizin grameri hakkında bir anket mahiyeti taşımak, diğer taraftan da bugün dağınık bir şekilde verilmekte olan gramer derslerini vakit kaybetmeden bir esasa bağlamak için «Ana Hatları ile Türk Grameri» adlı bir deneme hazırlamıştır. 1940 - 41 ders yılından itibaren ortaöğretim müesseselerinde Türkçe ve edebiyat öğretmenleri bu kitaptan aşağıki maddelere göre gramer tedrisatı yapacaklar, Nisan 1941 tarihine kadar da kitap hakkındaki düşüncelerini, mucip sebeplerle ve bir rapor halinde okul müdürlüğü yolundan Vekillığe bildireceklerdir.

1 — Kitap Türk Gramerinin esas tarif ve tasniflerini dilin bünyesine uygun bir şekilde ortaya koymak gayesini gütmektedir. Burada dilin yalnız büyük ölçüdeki kanun ve kaideleri ele alınmıştır. Tâli meselelere ve teferrüata hemen hiç yer verilmemiştir; fakat bunların yerleri, yapılmış olan sarîh tasnifler içinde kolaylıkla tayin edilebilecek ve tedrisatta ehemmiyetli olanlar öğretmenler tarafından tamamlanabilecektir.

Meselâ bu kitapta bahsî geçmiyen (noktalama) işaretlerini öğretmen cümle bahsında gösterebilir.

2 — Kitap bir ders kitabı olmayıp öğretmenlerin derslerini hazırlamalarına yardım edecek bir müracaat kitabı mahiyetindedir. Mevcut gramer kitaplarında tasnif ve tariflerin değişik olması yüzünden gramer derslerinde bir usul birliğine varmak mümkün olamıyordu. Bu kitabın gayesi bütün okullarımızda aynı tasniflerin takip edilmesini temin etmektir. Ancak kitap, yalnız öğretmenlere göre yazıldığı için metnin talebeye aynen okutulması bilhassa ortaokullarda mahzurludur. Okutulacak bahsî öğretmenin kitaptan okuyup hazırlayarak talebenin seviyesine uygun bir ifade ile anlatması lâzımdır. Her bahsa ait ana kaideleri öğretmen, seviyelerine uygun bir şekilde talebeye kısaca not ettirebilir.

3 — Gramer tedrisatı geniş ölçüde tatbikata istinat etmek mecburiyetindedir. Talebe kitapları yazılınca kadar tatbikat mevzularının hazırlanması işi tamamen öğretmenlere kalmaktadır. Bu tatbikat şu üç şekilde yapılacaktır:

a) Öğretmen tarafından talebeye, okutulan gramer bahsına ait sözlü (derste talebeye buldurulacak misaller) ve yazılı (talebeyi ders haricinde hazırlatılacak vazifeler) temrinler verilecektir. Bu temrinleri öğretmen mutlaka dersten evvel hazırlamış olmalıdır.

b) Öğretmen okuma kitabından veya başka bir metinden, okuttuğu bahsin tatbikatına zemin olabilecek bir parça seçerek bunu talebeye evelden verecektir. Bu parçanın itina ile seçilmesi ve okutulan bahse ait zengin misalleri ihtiva etmesi lâzımdır. Parça üzerinde yapılacak tatbikat, sorulacak suallerle, talebenin nazari olarak öğrendiği bahse ait misalleri kendi kendine bulmasını temin etmek olacaktır.

c) Okuma derslerinde de gramer tatbikatına yer verilecektir. Bu tatbikat muayyen bir bahse ait olmayacak, talebenin o zamana kadar edindiği gramer bilgilerini karışık ve parçaya uygun bir şekilde hatırlamasını ve tekrarlamasını temin edecektir. Öğretmen bu şekilde yapılacak tatbikattan, parçanın edebî hususiyetlerini izaha yarınacak neticeler de elde edebilecektir.

4 — Bu kitapta kullanılan imlâ kat'i bir örnek mahiyetinde değildir. İmlâ meselelerine de az temas edilmiştir. Gerek imlâyâ ve gerek noktalamaya ait meseleler hazırlanmakta olan bir imlâ kılavuzuna bırakılmıştır.

5 — Derslerde kullanılması muvafık görülen istilâhlar kitapta siyah harflerle dizilmiş olanlardır. Bunlardan yabancı olanların talebe kitaplarında türkçeleştirilmesi mukarrerdir. İstilâhların yanlarında ihtiyaca göre eski türkçe, fransızca ve bazan lâtince ve almanca kerre içerisinde gösterilmiştir. Bunlar tariflerin anlaşılmasını kolaylaştırmak için konulmuştur; derslerde kullanılmamalıdır.

6 — Gramer dersleri ortaokullarda bu seneden itibaren iki sene aşağıki müfredata göre okutulacaktır.

Ortaokul

I. Sınıf : Haftada 1 saat

Fonetik:

I. Türkçenin sesleri:

1. Vokaller: a) Kalın ve ince, b) Düz ve yuvarlak, c) geniş ve dar, d) kısa ve uzun vokaller.
2. Konsonantlar: a) patlayıcı ve sızıcı, b) tonlu ve tonsuz konsonantlar, c) dudak, diş, damak, gırtlak konsonantları, d) akıcı ve katı konsonantlar.

II. Seslerin birleşmesi:

1. Hece: a) hecenin yapısı, b) Türkçenin heceleri.
2. Vokallerin benzeşmesi: a) Vokal ahengi kanunları, b) Vokal ahengine uymayan haller.
3. Vokallerle konsonantların benzeşmesi: a) Sonseste tonsuzlaşma, b) içseste tonlulaşma, c) atlama.
4. Konsonantların benzeşmesi: a) içseste çift konsonantlar.
5. Ses düşmesi ve ses türemesi: a) çift vokallerin giderilmesi, b) orta hece düşmesi.
6. Vurgu ve ton: a) vurgu.

(Fonetik bahsi hülâsa olarak okutulmalıdır.)

Morfoloji:

(Bu bahsin tetkikine girişilmeden evvel, çocuklara cümle mefhumu hakkında umumî malûmat verilmeli ve kelimeye, cümle unsuru olmak itibarıyla geçilmelidir.)

- a) Kelimelerin yapısı, b) kelimelerin tasnifi.

I. Kelime tasnifi:

1. İsim: a) isim ve neveleri, b) isimlerde kemmiyet, c) isimlerin tasnifi, d) izafet, e) isimlerde küçültme.
2. Sıfat: a) Sıfat ve neveleri, b) sıfat terkihi, c) tavsif sıfatları, d) tayin sıfatları.
3. Zamir: a) Zamir ve neveleri, b) şahıs zamirleri, c) işaret zamirleri, d) mülkiyet zamirleri, e) mutavaat zamirleri, f) sorgu zamirleri, g) müphem zamirler.

4. Zarf: a) Zarf ve neveleri, b) zarflarda mukayese, tekit ve küçültme.

5. Edat: a) Edat ve neveleri.

6. Rabıt: a) Rabıt ve neveleri.

7. Nida.

8. Fiil: a) Fiil ve neveleri, b) fiilin binası, c) fiil müstakları, d) fiillerin tasnifi, e) fiilin sorgu şekilleri, f) cevher fiili, g) mudil fiiller, h) tasvir fiilleri.

II. Sınıf: Haftada 1 saat

Bu sınıfta 1940-41 ders yılında birinci sınıfa aid müfredat, 1941-42 ders yılında da aşağıdaki müfredat gösterilecektir.

Morfoloji:

II. Kelime teşkili:

- a) Kelime hazinesi, b) Türkçenin teşkil vasıtları.

1. İstikak: a) Denominal isim tabanları, b) Denominal fiil tabanları, c) Deverbal isim tabanları, d) Deverbal fiil tabanları.
2. Terkip: a) Mürekkep isim tabanları, b) mürekkep fiil tabanları.

Sentaks:

- a) İfade, b) kelimelerin gruplanması.

I. Tayin grupları:

- a) İzafet, b) sıfat terkihi, c) edat grupları, d) zarf grupları, e) isim grupları, f) Atıf grupları, g) unvan grupları.

II. Hüküm grupları:

1. Basit cümle: a) Kaziye ve cümle, b) Cümlelerin mütemmimleri, c) fiil cümlesi, d) isim cümlesi.
2. Mürekkep cümle: a) mürekkep cümle ve neveleri, b) Tetabulu cümle, c) Tertipli cümle.

III. Noktalama.

III. Sınıf

1940 - 41 ders yılında haftada 1,5 saat ve 1941 - 42 ders yılında haftada 1 saat.

Bu sınıfta bu ders yılında birinci ve ikinci sınıflara ait müfredatın hepsi ve gelecek sene yalnız ikinci sınıfa ait müfredat gösterilecektir.

(Öğretmenler, «Ana Hatları ile Türk Grameri» kitabında mevcut olup da müfredatta gösterilmeyen bahislerden, talebeyi mesul tutmayacaklardır.)

7 — Bugün lise ve öğretmen okulları sınıflarında bulunup da gramer itibarıyla zayıf olan talebenin noksanını tamamlamak üzere liselerde ve öğretmen okullarında da gramer tedrisatı yapılması uygun görülmüştür.

1940 - 41 ders yılında liselerin ve öğretmen okullarının birinci ve ikinci sınıflarında ortaokul birinci sınıf için tespit edilen gramer müfredatı gösterilecek. 1941 - 42 yılında da ikinci ve üçüncü sınıflarda ortaokul ikinci sınıfın müfredatı takip olunacaktır.

Lise son sınıfların fen şubelerinde bu sene mevzu bahis müfredatın umumî bir hülâsa yapılacağı, edebiyat şubelerinde öğretmen okulları son sınıflarında müfredat tam olarak gösterilecektir. Öğretmenler buna lüzumu kadar saat ayıracaklardır.

8 — Ortaokullar için tespit edilmiş olan gramer müfredatı, karşılıklı sınıflar gözönünde tutularak, Kız Enstitülerile Bölge Sanat Okullarında, Ticaret Okullarında ve Köy Enstitülerinde de gösterilecektir.

9 — Gramer saatleri türkçe ve edebiyat saatleri içinden alınacak. Liselerde öğretmen okullarında bu dersler edebiyat öğretmenleri tarafından gösterilecektir.

K. Y.

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

HUSUSİ MEKTEPLER MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 9/4230

8/XI/1940

511.

ÖZET :

Üstüste iki yıl aynı sınıfta kalanlardan askerlik çağına girenler h.

Üst üste iki yıl aynı sınıfta kalıp ta üçüncü yıl yine bir okula devam etmek isteyenlerden askerlik çağına girmiş olanların talebelikten dolayı tecil edilmeyerek lüzumu halinde asker edilmeleri. IIII sayılı Askerlik Kanununun muaddel 35 inci maddesinin C fıkrası icaplarından olduğu cihetle, bu hususta Askerlik Şubeleri tarafından talep vaki oldukça istizana hacet kalmaksızın gereğinin yapılması lâzımgeldiğinin göz önünde tutulmasını ehemmiyetle dilerim.

N. P.

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

HUSUSİ MEKTEPLER MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 9/4231

8/XI/1940

512.

ÖZET :

Yabancı ve azınlık Ortaokullarını bitiren talebeden resmî program tatbik eden liselerin 9 uncu sınıflarına girmek isteyenler h.

72 sayılı Tebliğler Dergisindeki 402 sıra numaralı tamimin ikinci fıkrasına tevfi kan, yabancı ve azınlık ortaokullarını bitiren talebenin resmî program tatbik eden liselere girmek için Devlet Ortaokul imtihanı geçirmesi lâzım ise de 1940 imtihanlarından az evvel tebliğ edilen bu mecburiyetin yabancı ve azınlık okulları talebesine lâyikeyle anlatılmamış bulunması ve bu suretle kendilerinin, eskiden olduğu gibi, müracaatleri sırasında sınıf imtihanı vererek tiyakat gösterecekleri sınıfa girme imkânı olduğunu zannetmeleri de varit görülmektedir. Bu itibarla, 1940 - 1941 ders yılına münhasır kalmak ve yukarıda sözü geçen tamimin icaplarına 1941 - 1942 ders yılı başından itibaren riayet edilmek üzere, yabancı ve azınlık ortaokulları mezunlarından resmî program takip eden liselere girmek isteyeceklerin, Maarif Müdürlüklerince tensip edilecek her hangi bir resmî lisede ortaokul üçüncü sınıf derslerinden imtihana tabi tutulması, ancak bu imtihanın Türkçe, Matematik ve Tabiiye derslerine ait kısmında ortaokulun her üç sınıfı müfredatına şamil sualler sorulması uygun görülmüştür. Gereğinin buna göre yapılmasını rica ederim.

N. P.

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 82/10916

9/XI/1940

513.

ÖZET :

Teknik Öğretim mecmuası h.

Tebliğler Dergisinin 56 ncı sayısında 307 sıra numarası altında intişar eden tamime ektir :

1) Teknik Okullarımızdaki öğretmenlerle yetişkin talebeye muhtelif teknik iş sahalarındaki faaliyet ve yenilikler hakkında malûmat vermek ve onların nazari bilgilerini artırmak maksatları ile Vekillüğümüz tarafından neşri kararlaşan «Teknik Öğretim» adlı mecmuanın ilk sayısından birer nüshası, alâkadar muesseselere gönderilmiştir.

2) Mecmua, Ağustos, Eylül ayları müstesna olmak üzere, ayda bir intişar edecektir.

3) Mecmuanın bir sayısı 15 kuruş ve bir yıllık abone bedeli 150 kuruştur.

Mecmuayı tedarik etmek isteyenlerin, bedellerini peşin olarak ödemeleri lâzımdır.

Okul idareleri vasıtasile, talebeler için, toptan yapılacak siparişlerin tutarı üzerinden % 20 tenzilat yapılacaktır.

4) Mecmua ayrıca Maarif Vekilliği Yayınevleri ve Vekillik neşriyatını satma salâhiyetini almış olan bayiler tarafından da satılacaktır.

5) Abone ve sipariş bedelleri mahallin Ziraat Bankası şubesi vasıtasile veya posta ile «Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Ankara merkezinde açılan 4125 sayılı cari hesap» adına gönderilecektir.

Doğrudan doğruya Meslekî ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğüne veya Neşriyat Müdürlüğüne para gönderilmeyecektir.

6) Okul idareleri, abone olan öğretmen ve talebenin adlarını ve adreslerini gösterir, birer liste ile, Bankaya veya postahaneye yatırılan paraların makbuz tarih ve numaralarını ve her nüsha geldikçe hangi tarihte, kaç nüsha alındığını Vekillik Neşriyat Müdürlüğüne bildireceklerdir.

7) Bu tamim mucibince gereken işlerin vaktinde ve muntazam olarak yürütülmesi için lüzumlu alâka ve gayretin gösterilmesini rica ederim.

F. Unat

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 81/11003

11/XI/1940

514.

ÖZET :

Telyazıları h.

Okul idarelerinden alınan telyazılarından bazılarının altında yalnız isim, bazılarının altında da sadece «Müdür» kelimesi bulunmaktadır.

Bu yüzden, aynı Vilâyet veya kaza merkezinde bir kaç tane okul bulunması halinde telyazısının hangi okuldan geldiği anlaşılamamakta, lüzumsuz muhaberele ve işlerin gecikmesine yol açmaktadır. Bu sebeple telyazılarının altına, imzadan evvel, hangi okuldan yazıldığının anlaşılabilmesi için gerekli izahatın yazılması lâzımdır.

F. Unat

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

HUSUSİ MEKTEPLER MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 9/4242

11/XI/1940

515.

ÖZET :

Devlet Ortaokul eleme imtihanlarında başarı göstermeyen talebelere verilecek belgeler h.

Devlet Ortaokul eleme imtihanlarında başarı gösteremeyen talebelere nasıl bir belge verileceği bazı maarif ve hususî okul müdürlüklerinden sorulmaktadır.

1 — Devlet Ortaokul imtihanında muvaffak olamayan talebenin sonraki imtihanlarını başka bir yere naklettirmesi ancak Vekilliğin müsaadesile mümkün görüldüğünden bu gibi talebeye herhangi bir vesika verilmesine mahal yoktur.

2 — Bu kabil talebeden, imtihan talimatnamesinin 58 inci maddesine göre sınıfta kalma vaziyetini kabul edenlere, nakil takdirinde, tasdikname verilmesi tabiidir. Keyfiyetin ilgililere tebliğini dilerim.

N. P.

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

HUSUSİ MEKTEPLER MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 9/4242

11/XI/1940

516.

ÖZET :

Meslek Okullarından naklen hususî okullara gelen talebeler h.

Meslek Okullarından naklen hususî okullara gelen talebelerin sınıflarının nasıl tayin edileceği bazı Maarif ve Hususî Okul Müdürlüklerinden sorulmaktadır.

Meslek okullarile umumî okulların tahsil senesi itibarile karşılıklı sınıfları birbirine muadil olmadığından meslek okullarının herhangi bir sınıfından hususî ortaokul veya liselerin karşılıklı sınıflarına nakletmek isteyen talebenin resmî bir okulda imtihan geçirdikten sonra o sınıfa veya daha aşağısına kabul olunmaları tabiidir. Ancak meslek okullarından, iki yıl aynı sınıfta kalmak dolayisile belge verilerek çıkarılmış bulunanların da aynı şekilde hususî okullara kabulleri takdirinde muvaffakiyetsizlikleri meslek derslerine inhisar etmiyorsa - belgeli muamelesine tâbi tutulmaları lâzımgeldiğinin ilgililere tebliğini dilerim.

N. P.

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

ŞARTNAMESLER :

1941-1942, 1942-1943, 1943-1944 ders yıllarında Orta Ticaret Okullarının Üçüncü, Dördüncü ve Ticaret Liselerinin Beşinci, Altıncı sınıflarında okutulmak üzere yazılacak Malbilgisi Kitapları Şartnamesi

(94 üncü sayıdan devam)

İplik :

Ticarette iplik numaraları. Türk pamuklarından istihsalı kabil olan iplik numaraları. Türk iplik numaralarını tanımak. Türkiyede mensucat işlerinin bugünkü durumu.

En ziyade istihsal ettiğimiz beyaz dokumalar hakkında bilgiler.

(Bu dersler esnasında okulun bulunduğu mntakada istihsal olunan pamuk cinslerine aid nümunelerden, mntakada kullanılan yerli ve yabancı iplik dokumalardan koleksiyonlar tertip ettirilmesi faydalı olur.)

İpek :

Tabii ipek, istihsalı ve istihsal mntakaları.

Sun'i ipek şardone ipeği, amonyaklı bakır oksit ipek, vizkos ipeği.

Yün ve Tiftik :

Türkiyede hayvan yetiştirme işlerinde koyun ve keçinin mevki, Koyun ve keçi mntakaları. Yün ve tiftiğin teknolojisi. Tiftik keçileri (bizde ve cihanda.) Yün ve tiftiğin ticarî vasıfları. Satış teamül-leri.

Keten, Kenevir :

Yetiştirme seyri hakkında bilgiler.

Yetiştirildiği mntakalar.

Hint keneviri, jüt hakkında bilgiler.

Sınıf : VI

Yağlar :

Yağın terkihi, ticarî vasıflarını tayin eden şartlar.

Bir yağın tahlili, muhtelif yağların ticarî mukayeseleri.

Şeker :

Pancar ve şeker kamışı.

Şekerin istihracı.

Melâs ve ispiroto. Bundan istihsal olunan maddeler.

Türkiye ticarinde şeker ve şeker sanayiinin nümuneleri hakkında bilgiler.

Kerestecilik :

Kâğıt sanayii

Selüloit.

Tahammür sanayii :

Şarapçılık.

Biracılık hakkında bilgiler.

Madenler :

Cıva, gümüş, plâtin, altın, demir, bakır. Bulundukları yerler. İstih-sal şekilleri.

Maden kömürü.

Tabii ve sun'i mahrukat.

Maden kömüründen istihsal edilen maddeler.

Petrol.

Madenî yağlar ve petrol müştakları.

Tütün :

Tütünün ekildiği araziye ve yapraklarına, fidandaki mevkiine göre ehemmiyeti.

Tütünün ticarî vasıflarını tayin eden şartlar.

Tütün borsaları ve fiyatların temevvüğü hakkında bilgiler ve en mühim tütün cinsleri üzerinde tetkikler.

Sigara ve imalâtı.

İngiltere, Almanya, Amerika gibi memleketlerde sigara ambalaj-ları.

Afyon :

Afyon hakkında bilgiler.

Zeytin :

Zeytin ve zeytin yağı istihracı.

Yağın ticarî vasıfları.

Pamuk yağı, Kolza yağı, haşhaş yağı, susam yağı, keten yağı, fındık yağı.

DÜZELTME :

11/XI/1940 tarih ve 95 sayılı Tebliğler Dergisinin 59 uncu sahifesinde «Liseyi bitirme belgesi» alanlar nisbetinin, metindeki gibi, % 63 ola-rak düzeltilmesi rica olunur.

Bu dergideki tamimler tarafımızdan okunmuştur.

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25
26	27	28	29	30
31	32	33	34	35
36	37	38	39	40